

Sociaal-emotionele ontwikkeling – Jonge kind – pré-fase (peuters)

Emotionele competenties

Zelfbeeld (zelf beeld)

Ontdekken van behoeften, gevoelens en emoties van zichzelf

- herkennen van eigen gevoelens
- tonen van eigen gevoelens (non-verbale wijze)
- onderscheiden van basisemoties (boos, blij, verdrietig, bang)

Ontdekken van de eigen kwaliteiten en krachten

- ontdekken wat de sterke en minder sterke kwaliteiten zijn
- benoemen wat wel en niet leuk is (en daarmee omgaan)
- herkennen dat anderen ook behoeften hebben

Ontdekken van verschillen tussen zelf en de ander

- benoemen van zichzelf als 'ik'
- ontdekken van de verschillen en overeenkomsten tussen zichzelf en de andere kinderen in de groep: bijvoorbeeld in lichaamskenmerken, karaktereigenschappen, voorkeuren/afkeuren, afkomst en traditie

Relaties (sociale vaardigheden)

Plezier beleven in het omgaan met een ander

- kijken naar andere kinderen
- belangstelling en sympathie tonen voor andere kinderen
- contact maken met andere kinderen (met of zonder taal)
- helpen van andere kinderen of de professional
- zorgzaam omgaan met anderen, bijv. aaien over het hoofd van een baby

Kansen bieden om ervaringen op te doen

- met andere kinderen 'iets' delen bijv. ruimte of speelgoed
- naast elkaar spelen in eenzelfde situatie (hoek, spel)
- behoeften van zichzelf en anderen herkennen
- uitstellen van eigen behoeften
- ontdekken dat er samen gewerkt kan worden om iets groters en/of leukers te bereiken

Ervaren wat het vraagt om in een groep deel te nemen

- vertellen wat wel en niet mag in de groep
- houden aan de regels van de groep
- omgaan met verhoudingen in een groep
- beschrijven wat goed en fout is
- kunnen troosten of 'goed-maken'
- op zijn/haar beurt wachten (van tijd tot tijd)

Open staan voor oplossingen bij conflicten

- verkennen wat de grenzen zijn in conflicten
- proberen mee te denken over oplossingen bij conflicten

Zelfsturing (zelfmanagement)

Grip krijgen op eigen gevoelens

- reageren (non-verbaal en verbaal) op anderen
- uiten van eigen wil
- grip krijgen op het uiten van primaire gevoelens (reguleren van gevoelens)
- grip krijgen op plezierige en onplezierige gevoelens van zichzelf
- weten dat 'nee' zeggen een reactie kan opleveren van de ander

Bijsturen/stoppen van ongewenst gedrag

- controle over zichzelf proberen te krijgen en behouden
- reageren vanuit intuïtief gedrag

Uitvoeren van eenvoudige opdrachten en/of doelen

- (actief) opruimen van de gebruikte materialen, bijv. om naar een ander spel te gaan
- voor een kortdurende periode rustig werken
- (zelfstandig) starten met een eenvoudige opdracht of bekende taak
- plezier beleven in het leren van nieuwe dingen
- grotendeels zichzelf kunnen redden (maar heeft wel hulp nodig bij het aan- en uitkleden, vooral bij ritsen en knopen openmaken)

Sociale competenties

De ander (besef van de ander)

Open staan voor de emoties van een ander

- reageren (verbaal en non-verbaal) op signalen van andere mensen
- ontdekken van patronen in het eigen gedrag en het gedrag van anderen
- waarnemen van gevoelens bij anderen
- basaal reageren op behoeften van anderen

Deel uitmaken van een groep

- gebruiken en begrijpen van het woord 'wij' (kent enkele namen)
- op gemak voelen in de eigen groep

Inschatten van het gedrag van een ander

- inschatten van de uitingen van eenvoudige gevoelens bij anderen
- duidelijk maken aan een ander kind van eigen gevoelens en emoties

Morele competenties

Kiezen (keuzes maken)

Maken van een keuze

- kunnen kiezen tussen twee keuzemogelijkheden
- kiezen met wie of waarmee te willen spelen
- verbaal duidelijk maken van de keuze
- begrijpen van de consequenties van een keuze

Zelf willen doen

- zelf (graag) dingen willen doen
- experimenteren om nieuwe dingen te ontdekken
- proberen grenzen te verleggen
- aangeven wanneer hulp nodig is

